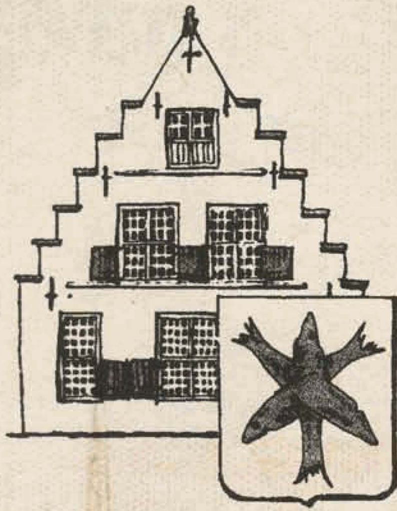
juli - september 2005 prijs los nummer € 3,-

“DE KLINK”

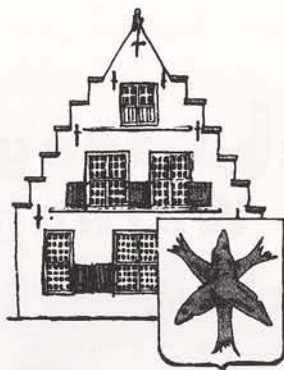
kwartaaluitgave van

GENOOTSCHAP “OUD ZANDVOORT”

Bij de voorplaat

Een beeld van de watertoren met zijn omgeving, vermoedelijk vastgelegd tussen de jaren 1915 en 1920. Aan de linkerzijde nog een deel van het restaurant van hotel "d'Orange" en rechts villa "Lichttoren". In het begin van de twintiger jaren werd deze villa samen met de ernaast gelegen villa "Riva" verbouwd tot het bekende "Muluru", een museum annex lunchroom. In het midden de gewapend-beton-trap naar het strand, gemaakt in 1914 voor de somma van fl.1285, -. Maar voordat de opdracht voor het maken van deze trap werd gegeven, werden er in de Zandvoortse raad de nodige vragen gesteld. Komt de trap in de reep of erop? Is een ijzeren trap niet goedkoper? Waarom geen houten trap? Hoe staat het met het onderhoud? Is een open trap niet beter dan een dichte? En tenslotte: wie moet hem betalen? Het Waterleidingbedrijf of de gemeente of beide? Maar hoe het ook zij, al het zichtbare op de voorplaat is in 1943 gesloopt door de Duitsers om plaats te maken voor de bouw van de verdedigingswerken.

"DE KLINK"

Kwartaaluitgave van

GENOOTSCHAP

"OUD ZANDVOORT"

25e jaargang, nummer 99

Voorwoord

Visie op de toekomst van het Zandvoorts Museum

Op woensdag 15 juni 2005 heeft er een gesprek plaatsgevonden in het museum met dhr. H. Esselink, mevrouw E. den Breejen, beiden van de gemeente en ondergetekende. De gemeente is bezig een visie te ontwikkelen over de toekomst van het Zandvoorts Museum voor de jaren 2005-2010. De gemeenteraad wil de visie bepalen aan de hand van een verkennende beleidsnota. Nadat de gemeenteraad heeft bepaald welke optie voor het museum in Zandvoort het meest gewenst is zal begonnen worden met het uitwerken daarvan. Voordat de beleidsnota wordt opgesteld worden de betrokken organisaties uit de Zandvoortse samenleving gevraagd hun mening over de toekomst van het museum te geven en ideeën te ventileren. Het Genootschap heeft al eerdere gesprekken over de toekomst van het museum gehad. Aan de hand van die gesprekken is een notitie d.d. 15-06-05 opgesteld en overhandigt aan de gemeente. In deze notitie staat de visie en de vele open vragen die het Genootschap heeft over de toekomst van het museum.

De gemeente hanteert de *top down* methode (visie eerst vaststellen en dan uitwerken). Het Genootschap geeft echter de voorkeur aan de *bottom up* methode. Ga eerst in gesprek met iedereen en bepaal samen de toekomstvisie. Het gaat hier om het behoud van cultureel erfgoed van Zandvoort. De doelstelling van het Genootschap is dus dezelfde als die van het museum en het laatste jaar is de samenwerking goed geweest. Qua activiteiten, gebruik van materiaal en dergelijke kunnen beide partijen echter nog meer voor elkaar gaan betekenen.

Een toekomstige beheersvorm is lastig te bepalen omdat niet alle mogelijkheden aan activiteiten ingezet worden. Er zou eerst een door alle partijen gezamenlijk opgesteld activiteitenprogramma moeten komen. Daaropvolgend kan vastgesteld worden welke beheersvorm het best passend is.
De beheersfunctie moet worden uitgeoefend door iemand die motiverend, enthousiasmerend en initiërend is, met hart voor Oud Zandvoort. Wel zou beter gebruik gemaakt kunnen worden van vrijwilligers zoals bij het museum van Katwijk (dat zelfs helemaal gedraaid wordt door vele vrijwilligers).

lees verder op p. 2

Rectificatie

Op donderdag 23 juni 2005 heeft er een onderhoud plaatsgevonden op het raadhuis waarbij aanwezig waren burgemeester M.R.v.d. Heijden, gemeentesecretaris A.van de Velden en van het Genootschap Oud Zandvoort de voorzitter G.A. Cense en bestuurslid dr. W.A.H. Keur. De aanleiding van dit onderhoud was het voorwoord in "De Klink" van april - juni 2005 waar onder het hoofd "Een inspirerend en enthousiast team" de zinsnede voorkomt "dramatische gelegaliseerde grafschennis". Deze zinsnede kan als onnodig kwetsend worden beschouwd. Het bestuur biedt zijn excuses hiervoor aan en neemt de zinsnede terug.

vervolg van p. 1

Vertegenwoordigers van alle organisaties en geledingen zouden mee moeten werken aan het ontwikkelen en uitvoeren van (nieuwe) activiteiten. Deze activiteiten zouden over de volle breedte, voor alle doelgroepen en dus ook voor de toeristen moeten worden ontwikkeld.

Hoe dynamischer het museum zich opstelt, hoe beter het is, dus de wisselexposities moeten zeker gehandhaafd worden. Tevens moet er gedacht worden aan het geven van informatie over de ontwikkelingen van Zandvoort heden ten dage, door maquettes een plaats te geven, zoals t.b.v. de Midden Boulevard. De activiteiten die worden ontwikkeld mogen echter nooit ten koste gaan van de missie van het museum om informatie te geven over Oud Zandvoort.

Het onderbrengen van de VVV in het museum is niet mogelijk vanwege ruimtegebrek. De filmzaal zou op de begane grond moeten worden ondergebracht zodat een groter aantal bezoekers mogelijk is. De fysieke uitstraling van het gebouw zou flink verbeterd moeten worden.

Een gezamenlijk gesprek met alle betrokken instanties / verenigingen vóórdat de visie wordt bepaald. Op die wijze kan vastgesteld worden waar de gemeenschappelijke factoren liggen, ontstaat zicht op de onderlinge verhouding en wordt zichtbaar wat de eigenheid van de organisaties en verenigingen is.

De heer Esselink gaf aan dat het wellicht een optie is om tijdens de wettelijke inspraaktermijn een bijeenkomst te organiseren voor alle partijen om van gedachten te wisselen.

Wij wachten met spanning op de zaken die komen gaan.
G.A. Cense

Themadag over Winkels en Warenhuizen

Interieur Jupiter in de Haltestraat kort na de opening.

Van het Noord-Hollands Archief (*voorheen Rijksarchief in Noord-Holland en Archiefdienst voor Kennemerland te Haarlem*) ontving het Genootschap de aankondiging van een interessant evenement in oktober. Nu beide diensten zijn gefuseerd is dit voor u, die geïnteresseerd is in onze historie, een goede aanleiding om eens nader kennis te maken. Alvast noteren in uw agenda!

"Het Noord-Hollands Archief organiseert op **ZATERDAG 29 OKTOBER 2005** een themadag over **WINKELS EN WARENHUIZEN** in Noord-Holland. Het is een open dag waarop verscheidene activiteiten worden georganiseerd. Er zijn lezingen, rondleidingen door het archief en het restauratieatelier, kramen met informatie over genealogische en historische verenigingen, een tentoonstelling van foto's van winkelstraten en winkels in Noord-Holland (ca 1900-2000). Het Museum Zuid-Kennemerland richt in de hal een oude winkel in. Het Noord-Hollands Archief beheert ook archieven van instellingen uit Zandvoort, zoals de Registers van de Burgerlijke Stand van Zandvoort 1811-1940. En archieven waar veel inwoners uit Zandvoort in voorkomen zoals onder andere het Vredegerecht 1811-1838 (waar dit jaar een index van gereed komt) of het archief van de Kamer van Koophandel. Ook beschikt het archief over een verzameling prentbriefkaarten van Noord-Holland met afbeeldingen van de 19de eeuwse Passage. Mensen die geïnteresseerd zijn in hun voorouders uit Zandvoort of de geschiedenis van Zandvoort maken in het Noord-Hollands Archief gebruik van deze archieven en de publicaties in onze bibliotheek".

Kleine Houtweg 18,
2012 CH Haarlem.
www.noordhollandsarchief.nl

JOLIG STRANDLEVEN

Jolig Strandleven door Chr. Van Abkoude met illustraties van Jan Rinke Uitgeverij Gebr. Kluitman, 2e druk 1923 (1e druk 1916)

In 1916 werd door uitgeverij Gebr. Kluitman te Alkmaar het boek met de titel "Jolig Strandleven" uitgegeven. Het verhaal speelt zich af in Zandvoort, en bevat ook een aantal prachtige pentekeningen. Het boek werd geschreven door Chr. Van Abkoude (heeft die ook niet de avonturen van Pietje Bell op zijn naam staan?) en de illustraties zijn van de hand van Jan Rinke.
De hier gepubliceerde illustraties ontving "De Klink" van Ted van der Leden, waarvoor onze dank.

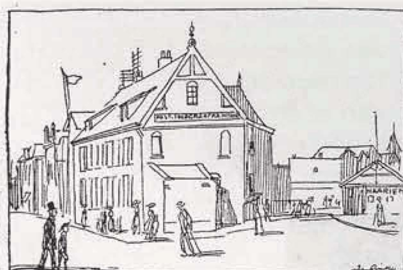
Wie van onze lezers kan ons informeren of er nog meer van dit soort boeken over Zandvoort verschenen zijn en wanneer?

Saaf's Boekhandel

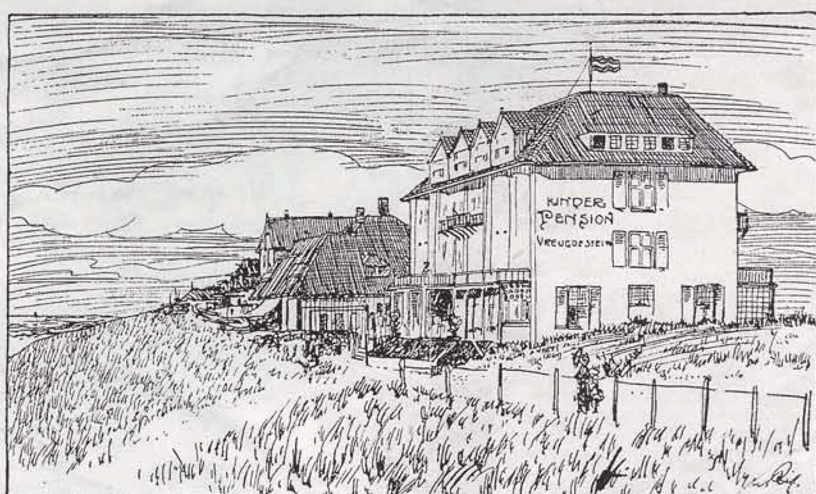
Passage

Postkantoor

Dorpsgezicht

Kinderpension Vreugdestein

"Hoort, burgers, hoort!"

Reacties van lezers

Wie weet het?

De Klink, nummer 98, pagina 5

De oproep van mevrouw *Sietske van Gelder-Roorda* begint een beetje op een feuilleton te lijken. Reageerde in het vorige nummer mevrouw Toos van Donselaar-Hirschfeld (een naam waarbij ik een vraagteken plaats omdat het handschrift moeilijk te ontcijferen is), nu kwam het verzoek van Sietske van Gelder-Roorda of deze mevrouw contact met haar wil opnemen, omdat ze graag wil weten of zij nog meer kan vertellen over haar grootouders en moeder.

De Z.V. 4

De middenplaat in het vorige nummer was voor de heer *Jaap Paap* (geboren in 1920) aanleiding om zijn verhaal over de bomschuit Z.V. 4 aan het papier toe te vertrouwen, zodat het voor de historie bewaard blijft.

"De Z.V. 4 was eigendom van Leendert Koning (geboren op 20 maart 1875 en gehuwd met Sientje Kemp). Hun dochter Dirkje werd in 1905 geboren. Leen noemde de schuit "de jongedochter Dirkje". Zijn vrouw Sientje dreef een zg. water- en vuurwinkeltje in de Kruisstraat. Door ziekte van Sientje kwam Leen rond 1926 aan wal en werd kruidenier. De bom werd overbodig en later verkocht aan het Zuiderzeemuseum, dat hem weer schonk aan de gemeente Zandvoort, echter onder de voorwaarde dat er een plekje gezocht moest worden om de schuit tentoon te stellen.

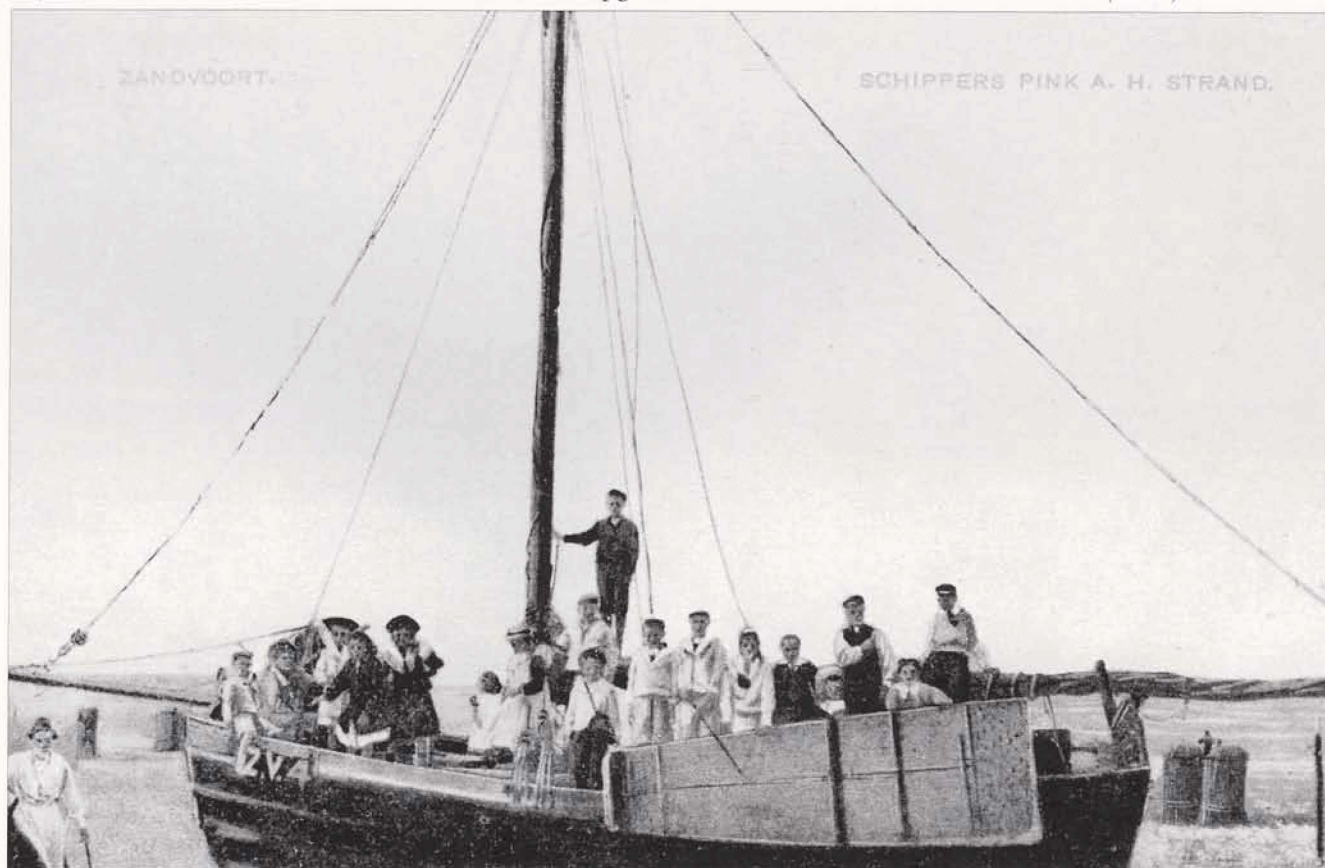
Dirkje was intussen getrouwd met Joop Paap, de aardappelhandelaar en ....wat doe je als pasgetrouwde om je schoonvader te behagen? Helpen natuurlijk, want de boot moest van het strand af. Er werden een paar bekenden opgetrommeld en de klus begon. Op naar de Tol! Maar hoe? Met een paar dikke boomstammen werd de "Dirkje", die voor de trap lag bij de (oude) watertoren, de Strandweg óp, de Hogeweg néér, naar de Tol gerold. Door iedere keer de achterste stam weer naar voren te brengen lukte het. Daarmee zijn ze ongeveer een hele dag bezig geweest.

Op de boomstammen waarmee hij werd gerold werd hij óók tentoongesteld. Die zijn dus ook, net als de "Jongedochter Dirkje" tijdens de Tweede Wereldoorlog in de kachel terechtgekomen.

Dirkje en Joop werden mijn schoonouders en zo kwam dit verhaal mij ter ore".

"Na den arbeid" (1908)

De Z.V. 4, ansicht verzonden op 20 augustus 1908

ZANDVOORT

Overgenomen uit BUITEN, 24e jaargang no.16, 19 april 1930.

"Er was een tijd, dat Zandvoort nog geen badplaats was. Het klinkt ongelooflijk, maar de namen Zandvoort-Bad en Zandvoort-Dorp, zooals nog niet zoo heel lang geleden de twee stations van Zandvoort werden genoemd, wijzen in de richting van een toen nog niet geheel aanvaarde ontwikkeling. Zoo goed als de afbeeldingen, die bij deze korte bespreking zijn gevoegd van het visschersdorp, dat Zandvoort eenmaal is geweest, getuigen. Nog hangt in de straatjes, waar deze en dergelijke huisjes zich handhaven, de geur van rook en geteerde netten. Nog riekt 't er naar visch, welke geur gemeentelijk verre gehouden wordt van de stadsbewoners, die in Zandvoort, aan het breede, wijde strand der Noordzee, verpoozing en verfrissching komen zoeken.

Toch, er zijn nog visschers naar alouden trant, zooals er waren in den jare 1825, toen voor het eerst pogingen werden gedaan om Zandvoort tot een badplaats te metamorfoseeren. Immers een vijftal Haarlemsche ingezetenen besloot er een etablissement voor zeebaden op te richten, d.w.z. men werd in de gelegenheid gesteld binnenshuis zich in zeewater te baden. Het baden in zee was een hooge uitzondering en als dit geschiedde, gebeurde 't alleen op voorschrift. Waarbij de slachtoffers dan nog genoodzaakt waren zich in omvangrijke badcostuums te steken, zoodat het baden in de eerste

Duinstraat 30-tiger jaren, aan de rechterzijde voor de paal de Zuidbuurt. In het verlengde is de oude watertoren te zien. Als je tegenwoordig rechtdoor zou lopen heb je ter hoogte van de boom aan de linkerkant de smederij van Gansner.

Duinweg rond 1930.

Zuidbuurt in de 30-tiger jaren. Aan de rechterkant de schelpenkar van Jaap Leut.

helft der vorige eeuw voorzeker geen sinecure kan worden genoemd.

Intussen verrees in 1828 het Groot Badhuis, eenzaam en stil gelegen hoog op het duin, waarheen men zich per karos kon begeven langs den straatweg Haarlem-Zandvoort, door de zorgen der bovengenoemde Haarlemsche inwoners en met steun van de Staten van Holland en de gemeente Haarlem tot stand gekomen.

In 1828 was de visscherij hoofdbron van bestaan te Zandvoort; nog lang in de 19e eeuw zou deze toestand voortduren, maar thans zijn huisjes, als hier afgebeeld, uitzondering. Schilderachtige bijzonderheden, waarheen Zandvoorts bezoekers curiositeitshalve afdwalen.

Want, den badstoel ten spijt, missen ze voor een modernen badgast al het comfort, zonder welke de moderne stadsbewoner het leven niet meer mogelijk acht.

Toch, laten we hopen, dat deze enkele resten nog behouden blijven als een enkel overblijfsel van een voorbijgegaan tijdperk met een zeer eigen en persoonlijk karakter, dat helaas voor 't overgroote deel in Zandvoort is ondergegaan in banaliteit, die iedere samenhang met natuurlijke gesteldheid uit het oog verloor."

Duinweg rond 1930. Foto R.H. Herwig.

Hoe een balletje raar kan rollen

In mijn artikel van de vorige Klink stond een interview met Betty van der Kar. Zij vertelde dat ze op 18-jarige leeftijd toneel had gespeeld bij de katholieke toneelvereniging "Otilie Dulcie" (de precieze naam was haar ontschoten). Deze foutieve naam heeft veel reacties opgeleverd. Meneer Van Staveren belde me op om de juiste naam door te geven. Daarna belde mevrouw R. Lemstra-van Deursen mij met de mededeling, dat zij nog in het bezit was van een programmaboekje van de toneelvereniging.

PROGRAMMA

R.K. Toneelvereniging

"Utile Dulci"

Op te voeren:

"DOLLY"

Blijspel in drie bedrijven

door

Toon van Vuuren

en

Jan Grosfeld

op Zondag 4 Februari 1951

Zandvoort

Prijs 10 ct.

Het programmaboekje voor het blijspel "Dolly" in drie bedrijven. De volgende toneelspelers deden mee: Theo van Staveren, Piet van Kleeff, Herman Lefferts, Piet Lefferts, Gré Stokman, Tini Vossen, Connie Versteege, Dick van Dam, Rens van Deursen, Siem van der Mije. Rie Versteege was souffleuse en André Steenman verzorgde het kapwerk.

Via dat boekje heb ik contact gezocht met mevrouw Van Dam-Vossen, die samen met haar man twee jaar actief lid was. Zij waren niet in het bezit van foto's maar hun neef Jan van Kleeff wel, want zijn ouders hebben aan de wieg gestaan van "Utile Dulci". Om een lange inleiding kort te houden, via Jan van Kleeff heb ik nog materiaal en foto's gekregen over "Utile Dulci".

De R.K. Toneelvereniging "Utile Dulci"

De Rooms-Katholieke toneelvereniging is op 7 oktober 1936 opgericht en kreeg de fraaie naam "Utile Dulci" wat betekent "het nuttige met het aangename". De vereniging is ontstaan uit de R.K. meisjesjeugdafdeling "de Graal" en de R.K. jongensjeugdafdeling "Josef Gazelle". De opbrengst van de eerste toneeluitvoering was bestemd voor het R.K. jeugdwerk. De regisseur was de heer H.L. Dhooge die ook regisseur was van de toneelvereniging Phoenix. In hetzelfde jaar 1936 (na 1 maand) had "Utile Dulci" zijn 1ste uitvoering in het Patronaatsgebouw met een blijspel "Haar laatste wil". En in dat toneelstuk speelde Betty van der Kar (voor het eerst en voor het laatst) mee, "*wier optreden in dit gezelschap een openbaring was*" stond er in de recensie van de krant uit 1936. En zo is de cirkel van mevrouw Betty van der Kar rond.

Jaren 1940 t/m 1951

In van Deursens Weekblad 1946 staat een recensie van de opvoering van "Onder één dak", een toneelspel van J. Fabricius. Geen eenvoudig stuk en zonder te veel te zeggen was dit één van de beste voorstellingen, zo niet de beste, van na de bevrijding. Verder staat er in het artikel een opsomming van de namen van deze toneelspelers, zoals J.van Honschooten in een prachtige vaderrol, J.Seders, die Jacob speelde, W.Versteege, als zoon Wolter en Piet van Kleeff vertolkte een Jan die klonk als een klok.

Mejuffrouw E.v.d. Berg stond voor het eerst op de planken in de rol van Antje. Verder speelde mejuffrouw W. Versteege een hele goede Liesbeth en mejuffrouw T. van Dam spande met haar Dora de kroon. Ook mejuffrouw G. Stokman speelde mee. Later werd het toneelstuk nogmaals gespeeld, dit keer niet voor eigen parochie maar - zoals keurig in de krant vermeld staat - met goedkeuring van de geestelijk adviseur van de R.K. toneelvereniging voor een "gemengd publiek" in Theater Monopole.

Mevrouw Van Kleeff en een onbekende in de toneeluitvoering "Een moeder".

Helaas weten we niet alle namen van de toneelspelers, maar misschien kunt u ons helpen? De ouders van Jan van Kleeff zijn de eerste twee personen aan de rechterkant.

Wat de oorzaak is geweest dat we verder niets meer over "Utile Dulci" in de kranten lezen is onbekend.

Meer toneelverenigingen.

In die periode was "Utile Dulci" niet de enige toneelvereniging in het dorp. In de Zandvoortse krant van 1939 heb ik het volgende terug kunnen vinden. In de zaal van Groot Badhuis sprak voorzitter H.L. Dhooge toen toneelvereniging Phoenix een uitvoering gaf een welkomstwoord uit en begroette in het bijzonder de zusterverenigingen "Op Hoop van Zegen" en "Utile Dulci". Verder staat er in een krant van 1946 een artikel over toneelsamenwerking waarin de namen genoemd worden van de verenigingen "de Schakel" en "Ons Toneel". Het culturele leven stond toen hoog in het vaandel. Maar even terug naar "Utile Dulci", de foto's die bij dit artikel staan, zijn denk ik gemaakt in 1950 tijdens de uitvoering "Een moeder" van Cor Hermus. Zeker weten doe ik het niet maar als ik de foto bekijk en de recensie lees dan valt de legpuzzel in elkaar. Mevrouw Van Kleef speelde de moeder en de heren Van Kleeff en Lefferts speelden de boer en de knecht in het verhaal.

Kapelaan Blom sprak het slotwoord en prees "Utile Dulci". Iedereen staat op de foto, maar helaas ontbreken de resterende namen van de spelers. Weet u meer dan ik?

Bel naar (023) 5712196 en neem contact op met Nel Kerkman.

No.
Ontvangen van
f 2,50
den 19

No
Ontvangen van
Twee Gld. vijftig Ct.
Voor het Toneel seizoen 50/51
f 2,50 Zandvoort, den 19
R.K. TONEELVERENIGING "UTILE DULCI" ZANDVOORT

Een kwitantieboekje met een rekening van twee gulden vijftig voor het toneelseizoen 1950/51. Verschil moet er zijn want pastoor Van Diepen heeft vijf gulden betaald en de kapelaan twee gulden vijftig. Graag willen we nog de openstaande kwitanties innen......

Bijnamen van vrouwen in Zandvoort

Van Aart C. Paap uit Vaassen ontvingen wij - namens zijn vader Arie Paap, geboren in 1914 te Zandvoort en sinds 1948 wonend in Apeldoorn - wederom een verhaal over oud-Zandvoort. Hoewel bijna 90 jaar is hij nog druk doende het een en ander over Zandvoorts verleden met behulp van een eenvoudige schrijfmachine op papier te zetten. Zoon Aart heeft het voor De Klink in de computer gezet. Vader heeft in een vorig artikel over bijnamen de vrouwen een beetje gemist en daarom heeft hij een aanvulling geschreven over voornamelijk vrouwelijke bij- of scheldnamen.

Bijnamen of scheldnamen, ja, als je inzage krijgt in een lijst met vele namen, dan zie je dat het voornamelijk gaat om "manspersonen", die op deze manier deel uitmaakten van de Zandvoortse gemeenschap. Vrouwen kwamen daar te weinig of helemaal niet in voor.

We zullen trachten, daar op onze manier enige aanvulling aan te geven. Laten we beginnen onderaan de Kerkstraat. "Mengsie de Ruifel", was dat haar bijnaam? We weten het niet, maar onder deze naam was zij toch wél zéér bekend. We zien nog voor ons die kleine textielwinkel, naast Vader de bloemenzaak. Volgepropt met allerlei nuttige zaken, waar vooral de Zandvoortse vrouwen hun inkopen deden. Borstrokken, lange onderbroeken voor de mannen, onderbroeken voor de vrouwen, met of zonder kantjes, of met een klep. Baaien ondergoed, gordijnen, lakens en slopen. Een veelheid dus. Nu dat we toch in de Kerkstraat zijn, even er tussendoor, maar géén bijnaam, Rika Jooren, dochter van de slager Jooren, daar vlakbij. Een veelgeplaagd meisje, waarschijnlijk had zij toch één of andere afwijking, want het volgende gedichtje deed indertijd de ronde: "Rika Jooren is geboren, met een P.P. op haar oren, touwtje om haar nek, Rika Jooren is half gek". Triest, maar ook toen was er pesterij.

Het volgende heeft niets met "vrouwennamen" te maken, maar we blijven nog even bij de slagerij. Er stond destijds in deze zaak een markante figuur. Een grote man, een witte kop met haar én een bijzondere stem, waardoor hij bij een Zandvoorts Mannenkoor een grote steun was. Door mijn werk bij de Sierkan, op de andere hoek van de Kerkstraat, kwam ik regelmatig in deze winkel. Opgroeiende jongen van zo'n 15 à 16 jaar. Op een keer zei deze bijzondere figuur tegen mij: "Jongen, je komt nu op een bepaalde leeftijd en wil ik je toch iets meegeven". "Luister goed, steek je kapitaal nooit in duistere zaken, want je weet nooit welke rente je er voor krijgt ". Pas later, ja, véél later, is de betekenis van zijn woorden tot mij doorgedrongen...
We kijken ook nog even verderop in de Kerkstraat. Daar was indertijd een klein melkwinkeltje van "Appeltje". Een kleine dochter bracht in de buurt ook nog melk rond. Of zij de naam van haar vader, "Appeltje" meekreeg, is ons niet bekend. Maar wat bleek een groot aantal jaren later, dat zij nog steeds niet zo groot was, want in datzelfde kleine winkeltje liep zij rond als een statige dame en runde daar een pannenkoekenhuis. Ja, die Annie redde zich daar best.

Dan gaan we naar een klein steegje, daar bovenaan links in de Kerkstraat. Een steegje naar het Schelpenplein. Poeliersslop? Daar vinden we dan "Jansie de Kraai". In een klein kroegje, a.h.w. een "stille knijp". Zij stond er om bekend dat zij daar de zaak goed de hand had!

We verlaten even het dorp en kijken daarbij naar "Griet van het Paradijs". Ver weg, in de Waterleidingduinen, had zij haar woning. Op een kaart in het Voorlichtingscentrum van de Amsterdamse Waterleiding staat het aangegeven: "Paradijsveld". Een eenvoudige vrouw, die van verre haar boodschappen deed in het dorp. En, op zondag ter kerke ging. Opgedoft, kap op en oorijzers aan. Was het een paradijs, daar zo ver weg van de bewoonde wereld? Géén elektra, géén waterleiding, ondanks het feit dat het toch wel in de Waterleidingduinen lag. Een pomp misschien? Na zoveel jaren is het misschien mogelijk daar sporen van bewoning te vinden. De Paradijsweg, herinnert ons nog aan "Griet van het Paradijs".

Dan gaan we weer terug naar het dorp, n.l. naar dat gedeelte dat helaas tijdens de oorlog werd afgebroken! Daar woonde, in de Kruisstraat, in een heel oude woning "Leentje de Tuinman". Een klein vrouwtje, dat als jonge hulp in huis kwam bij een broer van de oude Kers, de jachtopziener. Toen de vrouw van de "Duintor", Paap dus, was overleden, trouwde zij met hem én bracht ook nog een aantal kinderen ter wereld. En één daarvan, een dochter, kreeg ook een bijnaam, n.l. "Sijtje Lappenkont"! Altijd slordig gekleed en a.h.w. omhangen met lappen. Vandaar die bijnaam.

En wie was "Kniertje" ook weer? Zij had niets te maken met Kniertje uit " Op hoop van zegen". We herinneren ons een uitspraak van haar, toen zij gevraagd werd naar haar man Knelis. Zij vertelde daarbij dat "Knelis klis had bij de Gemiente". Wat hij daar deed was de volgende vraag. "Hij werkt bij de risolering". Riolering dus.

En dan een geheel andere vrouw, "Tante Griet". De vrouw van "Gijs de Kouwe", die zich een aantal jaren nuttig gemaakt heeft op het strand,

als badvrouw. Op wat toen nog het "stille strand" heette, waren door de Gemeente voorzieningen getroffen, zodat daar zo ongeveer bij de 3e paal (was het gratis?) gezwommen kon worden. En "Tante Griet" was daar niet weg te denken. Badvrouw, maar ook een soort moeder voor kinderen die daar kwamen zwemmen.

Snoepwinkeltjes? Ja, er waren er verschillende, maar daarbij denken we niet aan "Arie de Kruk" in de Haltestraat. Want "Poppe Moeke", onderaan de Stationsstraat tegenover de melkzaak van de Joode, had zo'n klein winkeltje. Hoe haar eigen naam was? Dat herinneren we ons niet.

En dan "Tuiltje" in de Noordbuurt. De deur van dat winkeltje was voorzien van een grote bel, dus als je die open deed kwam dat vrouwtje te voorschijn. Maar... de kwajongens maakten er een sport van om die deur open te gooien en dan hard weg te lopen. Gelukkig toen een onschuldig vermaak, maar voor haar wel erg lastig. De bijnaam van haar man was waarschijnlijk "Tuiltje", maar je wist niet beter dan het winkeltje van "Tuiltje". Haar man had een bijzondere baan, n.l. bij de tram, om daar de rails te onderhouden. Met een eveneens bijzondere naam voor dit werk: railleur!

Lies Burkie? Ja, dat was een opmerkelijke jonge dochter, uit het grote gezin van Burkie! Opgegroeid in de Noordbuurt. In uiterlijk meer een Spaanse schone. Donker haar én met (wat men zo in het dorp hoorde) een vurig karakter. Een verre voorouder misschien?
Wat was er ook weer met de "Garnalenkoningin"? Was dat niet "Trijn Bot"? Eén ding is zeker, zij grossierde, in dat kleine straatje, niet ver van het Dorpsplein, in garnalen. Koken én verkopen.
Arie Paap

Willem de Famars Testas (1834-1896) in Zandvoort

Onlangs werd door het Amsterdamse veilinghuis Sotheby's een unieke aquarel van Willem de Famars Testas aangeboden. Op het kunstwerkje zien we de Kerkstraat vastgelegd vanaf het balkon van Badhotel Driehuizen in Zandvoort.

Het oriëntalisme
De negentiende-eeuwse schilder Willem de Famars Testas is niet zozeer bekend geworden door zijn Zandvoortse strandtafereeltjes, maar door zijn werk als oriëntalist. Het oriëntalisme omvat oosterse en exotische voorstellingen in de schilderkunst die als genre zeer populair was in de 19de eeuw. Door Napoleons veldtocht naar Egypte (1798-1801) waren politieke en commerciële contacten tussen Europa en het Nabije Oosten toegenomen. In 1858 werd een expeditie georganiseerd die de archeologische erfenis van de Egyptische beschaving in verslagen, op foto's en in tekeningen moest vastleggen. De aanwezigheid van een geoefend tekenaar zoals De Famars Testas, was onontbeerlijk omdat de foto's, wegens het ontbreken van moderne druktechnieken niet in de verslagen konden worden opgenomen.

Familie De Famars Testas
De kunstenaar werd op 30 augustus 1834 te Utrecht geboren als zoon van Marie Frederica Duim (1807-1877) en Hendrik Johan Testas (1796-1871), kapitein bij de achtste afdeling infanterie in het garnizoen te Leeuwarden en ridder in de militaire Willemsorde. In 1856 kreeg de familie, volgens het Koninklijk Besluit, toestemming hun achternaam te verfraaien door de toevoeging 'Famars', een vernoeming naar Willems betovergrootmoeder Louisa Constantia de Famars (1713-1781). De familie De Famars Testas behoorde tot de bovenlaag van de maatschappij. Samen met zijn broer Frits (1836), en zijn zusters Marie (1839) en Anna (1840) groeide Willem op in een beschermd milieu.

Egypte (1858-1860)
Onder toezicht van de kunstenaar J.E.J. van den Berg (1802-1861) volgde Willem tekenles aan de Haagsche Teekenacademie (1851-1856). Hier kreeg hij onderwijs in de klassieke vakken van compositie, anatomie, tekenen naar naaktmodel en naar antieke pleister beelden. Uit de medailles en getuigschriften bij het prijstekenen, die hij aan het eind van ieder cursusjaar mee naar huis nam, blijkt dat hij een goede leerling was. Kort nadat De Famars Testas zijn studie had voltooid, kreeg hij de kans van zijn leven: in 1858 mocht hij samen met Emile Prisse d'Avennes – een ver Frans familielid, (1807-1879) die oudheidkundige en egyptoloog was – mee naar Egypte. De taak van De Famars Testas was om het Egyptische erfgoed, onder andere hiërogliefen, moskeeën en islamitische tegeltableaus in gedetailleerde tekeningen vast te leggen.

Opnieuw op reis
In 1860 kwam hij terug in Nederland met een schat aan tekeningen en aquarellen, die hem de rest van zijn leven bleven inspireren. Acht jaar later, in 1868, reisde hij op uitnodiging van één van de beroemdste Franse oriëntalistische schilders, Jean Léon Gérôme (1824-1904), opnieuw naar Egypte, en verder door de Sinaï naar Petra, Palestina en Syrië.
Bij zijn thuiskomst in Utrecht was

lees verder op p. 12

vervolg van p. 11
De Famars Testas inmiddels een gevierd man. Zijn oriëntaalse werk verkocht echter niet goed in Nederland, en dat zal mede hebben bijgedragen aan zijn besluit om zich in 1873 in het internationale georiënteerde Brussel te vestigen.

De Kerkstraat gefotografeerd ter hoogte van het Poelierslop met aan het eind hotel Driehuizen, ca. 1892.

Hollands werk

Vanaf de jaren zeventig begon Testas minder oriëntalistisch werk te vervaardigen en legde hij zich vaker toe op het schilderen van Hollandse gezichten. Kennelijk voelde hij zelf aan dat de markt aan het veranderen was. In deze tijd maakte hij werk dat typisch Hollandse titels droeg als: *Hollandse boerensjees en tolhek* (1877), *Kippen in een boomgaard* (1881), *Nederlandsche harddraverij in de Maliebaan te Utrecht* (1883). Bij het weergeven van deze tafereeltjes kwamen de in de Oriënt opgedane tekenervaring goed van pas. In Egypte had hij immers geleerd (historische) stadsgezichten en monumenten herkenbaar en topografisch correct op papier te zetten. Figuren in het straatbeeld waren ondergeschikt en dienden slecht als opvulling. Architectonische details zoals decoraties moesten zo getrouw mogelijk worden weergegeven en het perspectief moest kloppen. Ook de aquarel op de middenplaat is met zijn bontgekleurde straatscène typerend voor het werk van De Famars Testas.

In Zandvoort

Op grond van een aquarel getiteld *Bommen op het strand van Zandvoort*, gedateerd 1877 mag worden aangenomen dat de kunstenaar Zandvoort in dat jaar waarschijnlijk voor het eerst bezoekt. Op de achterkant van de aquarel staat te lezen: 'Zandvoort, 4 juli 1877, voormiddags schoon weder sterk beneveld.' Het is niet bekend waar De Famars Testas dan precies in Zandvoort verblijft. Maar veel keuze was er niet, want naast een bed bij particulieren, waren er op dat moment in Zandvoort hooguit twee respectabele hotels te vinden.

Tien jaar later bezoekt hij Zandvoort opnieuw. Op een mooie zomerse dag legde de kunstenaar de Kerkstraat vanaf het balkon van Badhotel Driehuizen op papier vast. Aangenomen mag worden dat hij daar ook verbleef. Vanaf het balkon dat waarschijnlijk tussen de jaren 1880 en 1886 nieuw was aangebouwd, schilderde hij rechts de bazaar van de familie Anth. Bakels, die toen nog op dit punt boven aan de Kerkstraat was gevestigd. Tegen een blauwe lucht in de achtergrond steekt de torenspits van de Nederlandse hervormde kerk boven het dorp uit.

Tijdens zijn verblijf in 1887 schilderde hij ook enkele keren de bedrijvigheid op het strand zoals *Vissersvrouwen op strand wachtend op binnenkomende schepen*. De strandgezichten, die klein van formaat en in aquareltechniek geschilderd zijn, verraden enige affiniteit met het realisme van de Haagse School.

De Kerkstraat

Volgens het *Zandvoortse straatnamenboek*, dat dit najaar zal verschijnen, is de Kerkstraat één van de oudste, misschien wel de oudste straat van Zandvoort. In 1590 wordt de straat al genoemd in de verkoopakte van een huis en erf gelegen 'bij de Kerckstraet bij de Kerck'.

In de tijd dat De Famars Testas in deze straat vertoefde, werd de Kerkstraat ook wel Dorpsstraat genoemd, zoals blijkt uit een Badcourant van 1881. Dat de straat zich toen al begon te ontwikkelen als een belangrijke winkelstraat in het centrum van Zandvoort is goed te zien op de zwartwitfoto uit circa 1892. Vermoedelijk maakte de fotograaf deze foto op een rustige zondagmorgen. Het was in die tijd namelijk de gewoonte dat men gekleed in zijn mooiste pak met hoge hoed naar de kerk ging. Wanneer men de aquarel en de foto naast elkaar legt dan zien we de twee afbeeldingen vanaf precies dezelfde plaats zijn gemaakt. Aan de rechterkant bevindt zich de bazaar van Anth. Bakels, waar onder meer tabak, boeken en huishoudelijke artikelen werden verkocht. Toen de bazaar begin jaren negentig van de 19de eeuw naar de Kerkstraat 31 verhuisde, vestigde zich hier hotel,

café en restaurant Hoogveld. Tussen 1908 en 1910 werd de zaak overgenomen door café-restaurant Ter Braake. Op de hoek van de Poelierslop, de huidige Buureweg, staat een wit geveltje, waar later een erker tegenaan werd gebouwd. Hier bevond zich in 1910 de kapper F. van Orden, en na de Tweede Wereldoorlog vestigde Petrovitch hier een ijsbar. Het grote pand daarnaast was in handen van zijn zoon, die daar een bodega runde. Het witte puntgeveltje aan het einde rechts was het huis van de heer W. van der Werff, bakker en tevens reder van de bomschuiten ZV3 en ZV5. Daarnaast bevond zich reeds in de jaren negentig van de 19de eeuw, het winkelpand van de Firma Wed. Gerber en Zoon. Recht tegenover dit pand stond het in 1873 gebouwde raadhuis (thans perceel nr. 19). In 1912 verhuisden de burgemeester en wethouders naar de huidige locatie aan het Raadhuisplein, toen nog Tramplein geheten. De grote sloop van 1943 heeft ook deze straat niet onberoerd gelaten. Alle tot de Kerkstraat behorende percelen vanaf de beide zijstraten Bodeweg en Buureweg tot aan het toenmalige Badhuisplein werden gesloopt.

Badhotel Driehuizen

Het in 1826 geopende hotel Driehuizen aan de kop van de Kerkstraat met zicht op de Strandweg, had voor de Tweede Wereldoorlog een goede naam tot ver over de grenzen. De stichter van het hotel Willem Driehuizen, een ondernemende tuinder uit de bollenstreek, die tevoren naar Zandvoort kwam om zeesterren te kopen voor de bemesting van zijn teelland. Tot de sloop in de oorlogsjaren is het hotel in handen van de familie Driehuizen gebleven. De bij het hotel behorende stalhouderij en de onderaan de Strandweg gelegen badinrichting, waar badkoetsen werden verhuurd, werden naderhand eigendom van Dirk Driehuizen, de latere wethouder en president-kerkvoogd van de hervormde gemeente van Zandvoort. Tot de ingebruikname van het raadhuis in de Kerkstraat in 1873, vergaderde de gemeenteraad in het hotel. Ook de ambtenaar van de burgerlijke stand had er een kamer tot zijn beschikking.

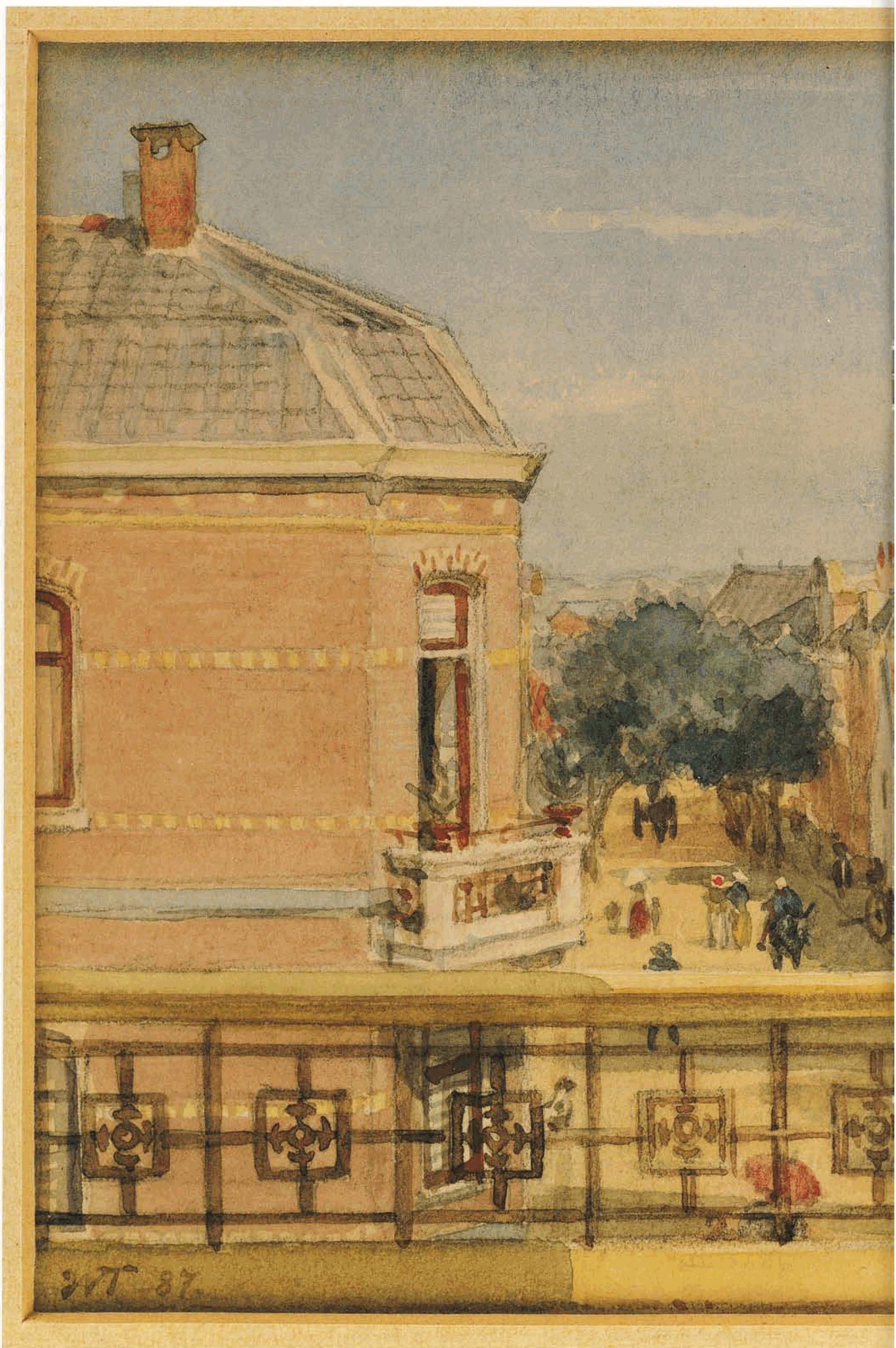
Zijn laatste levensjaren

In 1891 keerde de kunstenaar met zijn gezin terug uit Brussel, om na een kort verblijf in Den Haag het volgende jaar naar Arnhem te verhuizen. De laatste jaren van zijn leven werd De Famars Testas gekweld door een longemfyseem, dat hij zelf weet aan zijn ongezonde inspanningen in Egypte. Willem de Famars Testas overleed op 24 maart 1896.

drs. Anne Marion Cense

De Kerkstraat gefotografeerd vanaf het balkon van hotel Driehuizen door Henri de Louw, ca. 1892.

Willem de Famars Testas, *Gezicht op de Kerkstraat, Zandvoort*, gesigneerd en gedateerd '87 l.o., 10,5 x 15,5 cm.

De Atlantikwall

Velen onder ons zullen zich de geschutsbunkers kunnen herinneren aan het einde van de zuid boulevard in de duinen. Als kind hebben we daar een spannend speelterrein gehad. Van de geschutsbunkers konden we de functie begrijpen. Maar van vele bunkers was de betekenis onduidelijk. Nu zit alles onder het zand.
Het boek "IJmuiden – Den Haag, Atlantikwall 1940 – 1945" geeft een antwoord op vragen over deze verdedigingslinie.

Het beschrijft de Duitse marine kustgeschut afdeling 201, die tussen Wijk aan Zee en Den Haag een aantal geschutsopstellingen had. Iedere geschutsopstelling bestond uit een vuurleidingpost en vier zware kanonnen. De vuurleidingpost diende om naderende geallieerde schepen tijdig waar te nemen, de afstand te bepalen en opdracht te geven hoe het geschut ingesteld diende te worden om de schepen te kunnen raken. In Zandvoort stond door Duitsers bij Duinkerken buitgemaakt 9,4 cm geschut in de vier bunkers. De geallieerden wisten precies welke verdedigingswerken de Duitsers hadden gebouwd. Twee gekleurde kaarten van Zandvoort en omgeving laten dit zien. De ene kaart is door de Duitsers in september 1944 opgesteld, de andere kaart drie maanden later door de geallieerden. Het is bijzonder om te zien hoe de geallieerden op de hoogte waren van de verdedigingswerken. Dat kwam enerzijds door het verzet. Doordat vele Nederlanders voor de Duitsers bunkers moesten bouwen, kon gedetailleerde informatie worden doorgespeeld. Anderzijds voerden de geallieerden vele verkenningsvluchten uit. Een aantal RAF luchtverkenningsfoto's zijn in het boek opgenomen.
De auteurs hebben veel archieven geraadpleegd, zowel in Nederland als in Duitsland, Canada en de VS.
Het boek telt 240 bladzijden met meer dan 200 foto's.
IJmuiden – Den Haag, Atlantikwall 1940 – 1945.
Door P. Harff en D. Harff. ISBN 90 80644943.
Het boek is in Zandvoort te koop bij Bruna Balkenende aan de Grote Krocht.

Een deel zien batterij Langerak die 5 km ten zuiden van IJmuiden lag. Ter hoogte van de strandovergang vanuit het Nationaal Park de Kennemerduinen naar het strand. Op de vloedlijn laat iemand zijn hond uit met op de achtergrond het grootste stuk tankmuur, een Würzburg-Riese radarapparaat. Helemaal rechts op de foto de schootsopening van een bunker type 612. (foto: IMG-KL)

Canadese soldaten inspecteren een Würzburg-radarsysteem bij batterij Langerak (foto: Archiefdienst voor Kennemerland)

Granaten van een zwaar kaliber liggen gescheiden van de bijbehorende hulzen in Zandvoort te wachten op vernietiging. (foto: NIOD)

Toen en Nu

Gasthuisplein

Nu het Gasthuisplein gerenoveerd is, uiteraard weer met voor- en tegenstanders, is het leuk om even stil te staan bij dit plein dat zijn naam te danken heeft aan het in 1583 gestichte Oude Mannen- en Vrouwen Gasthuis, dat in 1928 werd gesloopt. De boom uit de toenmalige voortuin siert nog steeds het Gasthuisplein.

Het Gasthuisplein is zo'n beetje het centrum van Zandvoort en herbergt veel historie. De afgelopen 15 jaar is veel van deze historie verloren gegaan. Natuurlijk missen we ook de markante vissershuisjes in de directe omgeving, maar de bouw van het Circus en de aanbouw van het Raadhuis hebben het rustieke pleintje geen goed gedaan. Overigens geen kritiek op de gebouwen als zodanig. Het plein is een veelheid van komen en gaan van diverse panden. Daar is het Gasthuishofje, gebouwd in de periode direct na de Tweede Wereldoorlog, als onderdeel van de wederopbouw van Zandvoort. Tot aan het Gasthuisplein was de kuststrook van Zandvoort afgebroken. Op 2 september 1946 werd hiervoor de bouwvergunning verkregen en op 22 november 1947 werd het Gasthuishofje officieel in gebruik genomen. Het heeft zelfs in 1954 als filmlocatie gediend in een aflevering van een Amerikaanse oorlogstelevisieserie: "Secret File USA"; de aflevering heette "Mission Westwall". In 1991 is het hofje prachtig gerenoveerd.

In 1988 werd hotel-restaurant Zomerlust afgebroken. Rond 1900 bestond het pand al en is o.a. eigendom geweest van Maarten Cornelis Snijer, zoon van de legendarische Jan Snijer. Het is zelfs een kringhuis geweest tijdens de oorlog. Na de oorlog werd de heer Waterdrinker eigenaar en gebruikte het eerst als meubelzaak, maar later is het een hotel-restaurant geworden. Er werden ook vele muziek- en dansavonden gehouden. Sinds 1992 staat op die plek het Circus. Op het Gasthuisplein stond ook "De Witte Zwaan", het veilinghuis van de gebroeders Waterdrinker. Het pand is er nog wel, maar veilingen zijn er sinds 1992 niet meer.

Een ander pand dat viel onder de sloperhamer was smederij Versteege. Dat is in de jaren vijftig gebeurd. Niet echt een cultuur-historisch pand, maar toch wel duidelijk aanwezig want het verdeelde het plein min of meer in tweeën.

"De oude kern van het dorp moet bewaard blijven", waren de woorden van burgemeester Van der Heijden tijdens de onthulling van een oude waterpomp, zo staat in een krantenartikel uit 1991. De Rotary Club Zandvoort was de aanbieder van de replica van deze pomp. Helaas werd deze mikpunt van vandalen, waardoor elders in het dorp een plek moest worden gevonden.

De waterpomp stond niet ver van het toenmalige Cultureel Centrum. Dit was ooit een gemeentelijk verzorgingstehuis voor bejaarden. Op 12 oktober 1897 werd hiervoor de eerste steen gelegd. Tot in de jaren 70 bleven hier ouderen wonen. In 1977 is het Cultureel Centrum geworden met een expositieruimte, niet alleen over oud Zandvoort, maar ook met moderne kunst. Na vele verbouwingen (en discussies) is het thans het fraaie Zandvoorts Museum.

Ook historie vormt het gebouw van het Zandvoorts Nieuwsblad, waar deze weekuitgave sinds 1975 zetelde. In dit pand zit thans de Zandvoortse radiozender. Rond

1900 stond daar een woninkje dat later smederij, bakkerij en opslagplaats voor meubels werd. In 1966 is het afgebroken omdat het een bouwval was geworden, maar daarna weer opgebouwd.
Om één pand kunnen we zeker niet heen en dat is het "Wapen van Zandvoort". Al in de tweede helft van de 19de eeuw wordt het pand vermeld en vermoedelijk was het toen al als café in gebruik. De eerste verdieping diende toen als woning, maar tegenwoordig als opslagplaats.
Op 29 mei van dit jaar is het gerenoveerde Gasthuisplein feestelijk in gebruik genomen. In de afgelopen eeuwen heeft het plein vele veranderingen meegemaakt. Niet alleen door de bebouwing, maar ook door het weggebruik. Nu wordt het verkeer zo veel mogelijk geweerd. Het plein straalt rust uit met als middelpunt nog steeds de boom uit de tuin van het oude Mannen- en Vrouwen Gasthuis. Bijgaande foto's geven een beeld van hoe het toen was en hoe het nu geworden is.

Harry Opheikens

Cornelis Dorsman

de smid van Zandvoort

Anno 1912

In de nazomer van 1889 was de Zandvoortse smid J.F.Fels overleden, waarna de weduwe de zaak nog een poosje heeft voortgezet maar uiteindelijk heeft overgedaan aan Cornelis Dorsman. De smidse is door hem verder uitgebouwd en naast hoef-, wagen- en kachelsmederij werden er tevens fabrieksmatige producten verkocht. Veel is niet bekend over de Dorsmannen, wel dat zij handelsgeest hadden en in de gesloten gemeenschap van de Noordbuurt thuis hoorden. Cornelis was een man met durf en verkocht alles wat met ijzer te maken had. Zijn klantennering was voor die tijd zeer omvangrijk als men bedenkt, dat Zandvoort zich nog moest ontplooien als badplaats en de aanleg van gas, water, telefoon en stroom nog in de kinderschoenen stond.

Met de riolering was men bezig in de Kerkstraat, Smedestraat, Haltestraat, Schoolstraat en het Gasthuisplein. De gemeente liet in bestaande roosters bouten zetten om het weghalen te voorkomen.
Wat is bekend van de man Dorsman, dan alleen zijn klantenboek uit 1912? Het moet een warm, zakelijk gezin geweest zijn. Man, vrouw, vijf zonen en een dochter, behulpzaam voor de buren. Voor de afnemers van zijn producten zonder geld op zak werd een regeling getroffen zonder dat men rente moest betalen.
Cornelis liet zich vast niet beduvelen, een schuld aan hem, moest betaald worden ook al moest de tegenpartij zijn huis daarvoor verkopen.
Bij hoge schulden konden zij hun bezit direct aan hem overdragen. Het klantenboek geeft aan, dat de meesten hun schuld aan het einde van het jaar betaald hadden, maar bij anderen stapelden de schulden zich van jaar tot jaar op, totdat een curator of de notaris eraan te pas kwam, want Cornelis was keihard in zaken. Naast de smidse was een ijzerwinkel ingericht, waar de bouwaannemers hun kramerijen en beslag konden kopen, verder was het assortiment uitgebreid met schoppen en houwelen, kruiwagens en bijlen, prikkeldraad, vlechtdraad en tangen.

Een overzicht
Een opsomming van prijzen van onderdelen: Een bads met steel 50 cent, 5 tand mestvork 190 cent, voor schoppen steel 13 cent, schoppen steel aangebracht 15 cent, 12 tand hark 40 cent, platte bads, veenschop, kalkschop, balasterschop met steel 85 cent, een graaf met steel 250 cent. Gereedschap; troffel 95 cent. voegbeitel 30 cent, breekijzer 150 cent, moker 100 cent, sabel 30 cent, bikijzer 115 cent, hakmes 125 cent, grote bijl 375 cent, kalkmout 275 cent. Verder veel onderdelen, pomp en kachels met pijpen en daarnaast nieuwe Godin kachels en Jaarsma Haarden. Opmerkelijk was dat hij ook fietsen verkocht en onderdelen, zoals een damesrijwiel HMS voor fl. 56.-- en herenrijwiel Raleigh variërend van fl.100,-- tot fl. 180,-- of een eenvoudige HMS doortrapper voor fl. 80,--. Hij gaf niets cadeau: een carbidlamp met carbid voor fl. 7,80, een frameslot fl. 1,-- en een tube solution en een flacon olie kostten al gauw fl. 0,80. De heer Jansen, gemeenteopzichter, kocht een Raleigh fiets no: 3111252 voorzien van drie versnellingen, een kettingkast en een bel voor fl. 165,--. Een bijzondere verkoop was een kinderwagen voor fl.4.40.

Aan het slaan van pompen kwam in het begin van de eeuw een einde, maar wel is bekend dat Dorsman bij de Hervormde Kerk in 1906 nog een pomp heeft geslagen met een dubbele uitloop. Ook werden veel onderdelen voor de pompen nog verkocht. Naast klanten als de Kerk, Ons Huis, Het Witte Kruis, het Gasthuis, de Gemeente en Quarles was ook Groot Badhuis een goede klant voor het onderhoud van pompen, leidingen, kranen, kachels en slotreparaties, omdat de meeste gasten de sleutels als aandenken meenamen. Tevens het gaande houden van machinerieën en keukenapparatuur vergde veel onderhoud. In de zomer was Hollenberg op het strand een goede klant, want het zeewater tastte de ijzerwaren aan, welke aan de koetsen en babbelwagens waren aangebracht. Het prikkeldraad werd per rol verkocht voor fl. 4,-- aan de grootgrondbezitters zoals Quarles en aan de Gemeente Zandvoort. En bv verder een rol vlechtdraad voor fl. 6.20 aan de duinmaaiers en teellandbezitters, om de konijnen op afstand te houden, voor om de krochten en de landjes en voor het opbinden van de stokgroenten. Veel klanten haalden op de pof, maar hadden veelal dezelfde familienaam, al waren ze geen familie van elkaar. Daarom was het zaak om de verschillen te herkennen en kregen zij een bijnaam. Sommige namen komen heden ten

lees verder op p. 23

vervolg van p. 21

dage nog voor, maar andere zijn met de naamdrager in het niet verdwenen, zoals het meestal met bijnamen gaat.

Bijnamen

Hier volgt een aantal bijnamen met eigennamen in gebruik in 1912.

W. Bos: *Pronkie*. S. Bosman: *Doofe dirkje pal*. Jan v Duin: *Lokkie*. Jb v Duin: *Anna van Sijtham*. C. van Duin: *Broek*. W. Draaijer: *Snijm*. Teunis Groen: *Lange Teun*. Arend Groen: *Monkel*. W Groen: *Kogel*. Bertus Hoogedijk: *Scheveninger*. Engel Kerkman: *Bokkum*. Engel Kerkman: *Rokkus*. Jb Koper: *Vaine*. Jb Keur: *Kouwe*. Chr Keur: *Kater*. W Koper: *Pumper*. W. Koper: *Zwarte Willum*. Jan Koper: *Cees de Koekoek*. M Keur: *de dikke*. Engel Kerkman: *Sijtje Cense*. H Keur: *Piat*. P. Keur: *Woud*. Albert Kraaienoord: *Rot*. Mevr Loos: *Vrouw Sluip*. Arie Paap: *Walligie*. S. Paap: *Sijmpie*. Engel Paap: *slof van aal freut*. Jb. Paap: *Mengsie*. A.Paap: *Cerse*. H Keur: *Tippie*. Jb Keur: *Bakkertje*. G.Kerkman: *Coeras*. Cor Keur: *van Maartje de Geur*. W van der Mije: *Steek*. Jan Molenaar: *Otte*. Jb Molenaar: *Vijs*. Ouwe Molenaar: *Meheertje*. Jb Molenaar: *Bokkum*. J Molenaar: *Vaine*. Chr Molenaar: *Kat*. Jb Molenaar: *Stijfsel*. H. Schaap: *Stijntje*. Jb. Zwemmer: *van Arij van Cees Broek*. P. Koper: *Wilson*.

Er is een lijst van bijnamen in omloop waar de bovenstaande namen ook op voorkomen.

De huisjes waar Cornelis Dorsman zijn smederij met zijn ijzerwinkel en woonhuis had, zijn door een architect gerestaureerd en weer bewoonbaar gemaakt. Aan de buitenzijde is het perceel op wat kleine noodzakelijke aanpassingen na nog in de oude vorm te bezichtigen. Het pand bevindt zich aan het Achterom in de Noordbuurt te Zandvoort.

Jkn Azn

SISSI DE AAP

Op woensdagmiddag 20 juli om 14.00 uur zal Thys Ockersen in de Hannie Schaftschool het kinderboek SISSI DE AAP van Gé Loogman uitreiken aan Trix Loogman, weduwe van de voormalige hoofdonderwijzer. Tevens krijgt Gé's neef Paul Schiphorst het boek, want hij heeft bij het verhaal de leuke tekeningen gemaakt.

De meester vertelt:

Sissi de Aap

Geschreven door: Gé Loogman
Geïllustreerd door: Paul Schiphorst

SISSI DE AAP is een verhaal dat Gé altijd – met veel succes - aan zijn leerlingen vertelde en dat door de jaren heen vele veranderingen onderging. Toen Gé de tachtig naderde leerde hij alsnog op de computer werken en begon hij het definitieve Sissi-verhaal te schrijven. Vlak voor zijn dood - anderhalf jaar geleden - kreeg Gé een dummy van het boek te zien. Hij was daar heel blij mee. Met vereende krachten is door een aantal vrienden van Gé het geld bij elkaar gebracht om het boek gereed te maken voor de boekhandel. Drukkerij Nederlof heeft de afwerking gedaan. Het boekje dat voor kinderen is, maar vooral die oud-leerlingen die bij Gé in de klas zaten, zal € 9,50 kosten en bij Bruna Balkenende op de Grote Krocht verkocht worden.

Thys Ockersen

Z. V. V.

Zandvoortsche Voetbal Vereniging.

Negen mannen lieten zich rond 1915 fotograferen voor het nieuw aangelegde voetbalveld aan de Parkstraat te Zandvoort. Het waren vooral kleine zakenlieden die de voetbalclub gingen promoten. Op deze foto zijn het van links naar rechts: bakker Keur, schoenmaker Keesman, kolenboer Beekhuis, aannemer Slegers, vervolgens legerarts Kapitein Von Zeben, arts en schoolarts P. Varekamp, schilder Otter, strandtenthouder en aannemer Van der Werff en als laatste visboer Schut.

De Z.V.V. is in 1900 opgericht. Er was toen weinig animo bij de jeugd om te gaan voetballen op een kortgeknipt helmveld met veel kweek en vol met konijnengaten. In 1907 was de vereniging bijna ter ziele. Drie mannen wilden de vereniging nieuw leven inblazen, namelijk de heren J.P. Heck, C. Slegers en E. Koper. Zij vonden een veld in Bentveld dat voldeed aan de normen om er competitiewedstrijden op te spelen bij de Haarlemsche Voetbal Bond. Eén van de eerste wedstrijden was tegen O.V.V. uit Overveen. In 1908 was het tegen Wilhelmina en Haarlem en in 1909 tegen H.F.C. Vitesse uit Heiloo en Haarlem III. In 1910 kwam de klad er in door het ruwe, slechte spel dat ze speelden, maar in 1911 speelde op het nieuwe veld aan de Parkstraat Z.V.V. II tegen B.V.C. II uit Bloemendaal. Tijdens de oorlogsjaren 1914 – 1918 werden er geen competitiewedstrijden gespeeld: de jonge mannen werden opgeroepen voor de Landstorm en Militie. In 1919 werd op 10 augustus een vriendschappelijke wedstrijd gespeeld tegen Haarlem I, uitkomend in de eerste klasse van de landelijke competitie. Deze promotie kwam schoolarts dokter Varekamp goed uit: hij vond nl dat de vereniging door moest gaan met sport bedrijven, omdat de conditie van de schooljeugd onder de maat was en aanbevolen werd om te gaan sporten. Het draaide bij deze vereniging toen ook al om geld, maar als het ontbrak moest een beroep gedaan worden op de zakenlieden. Dat hielp, want de eerste uitwedstrijd tegen B.V.C. Bloemendaal werd gewonnen en het jaar daarop werd de Stadseditie-beker gewonnen door "good old" H.F.C. III met 2-0 te verslaan. In dezelfde periode werden meerdere sportverenigingen opgericht, doch vele werden weer ontbonden wegens gebrekkige organisatie.

De namen hier eerder genoemd vindt men later weer terug in de v.v. "Zandvoort" (tot 1941) en na de fusie (tijdens de oorlogsjaren) in "Zandvoortmeeuwen."

Timmerman - aannemer, raadslid en wethouder Cornelis Slegers was de grote animator hiervan.

Foto: H.A.O. Sandtmann, fotograaf, Zandvoort

Jkn Azn

CONTRIBUTIE GOZ 2006
Op de Algemene Leden Vergadering is toestemming aan het Bestuur gegeven om de contributie (voor het eerst sinds jaren) met een gering bedrag te verhogen van € 9,25 naar € 9,95 per jaar voor leden op Zandvoort.
Voor leden buiten Zandvoort van € 13,85 naar € 14,75 per jaar; dit vanwege de toename van de porti -en bezorgkosten.
Het Bestuur

INBINDEN
"DE KLINK" 2001 – 2005
Het is weer mogelijk om uw 5 jaargangen van "De Klink" tegen een aantrekkelijke prijs vakkundig te laten inbinden door de firma Alblas. De kosten hiervan zijn: band plus inbinden € 17,50
Ontbrekende nummers zijn beperkt bij te bestellen á € 3,- per nummer. Indien u hiervan gebruik wenst te maken stuur dan een briefkaart (met uw adres en telefoonnummer) naar:
Anne Miek Kol, Gasthuisstraat 1, 2042 JP Zandvoort of mail g.kol@casema.nl

de Oude kerk te Zandvoort gez. v. de Hooge Weg.

Stamboom van Zandvoortse families

Het is alweer drie jaar geleden dat er in "De Klink", namens de N.G.V. (Nederlandse Genealogische Vereniging) afdeling Kennemerland, een oproep werd gedaan of leden wilden meewerken aan het in de computer zetten van de akten van de Burgerlijke Stand van Zandvoort. Het betrof de zich in de archieven bevindende geboorteakten *(1812-1902)*, trouwakten *(1812-1927)* en overlijdensakten *(1812-1950)*.

Een aantal van u heeft daar op gereageerd en samen met de leden van de NGV in totaal ruim 15.000 akten in de computer ingevoerd. Wij willen u graag laten zien wat het resultaat is geworden en vooral wat je er mee kunt doen en hoe u er over kunt beschikken. Doordat deze akten zijn gedigitaliseerd, kunnen de verkregen bestanden worden bewerkt tot gezinsregistraties. Wat velen al lang weten is dat vele Zandvoortse families familie van elkaar zijn. Wij zullen u dan ook kunnen tonen welke opa met welke oma (of oer-oma en oer-opa) gemeenschappelijk zijn.

Neem van een van uw voorouders gegevens mee, bijvoorbeeld een overlijdensdatum van vóór **1950**, een huwelijksdatum van vóór **1927** of een geboortedatum van vóór **1902**. Wij kunnen u laten zien hoe uw stamboom er uit ziet, indien uw voorouders uit Zandvoort komen.

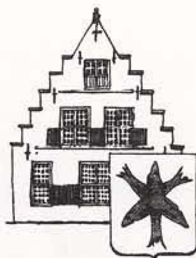
Ook willen wij u vertellen wat u er zelf aan kunt doen om uw stamboom verder te vervolmaken en/of verder uit te werken. Kortom, het wordt een middag waarbij we op een andere manier in het verleden van Zandvoort gaan wroeten. U bent van harte welkom in de **ZANDVOORTSE BIBLIOTHEEK** op **8 NOVEMBER OM 14.00 UUR**. Tot dan hebt u dus de tijd om eerst zelf wat data te verzamelen van uw familie. Toegang gratis.

Het Bestuur

GENOOTSCHAP

"OUD ZANDVOORT"

Opgericht 11 december 1970

e-mailadres: genootschap@oudzandvoort.nl

Ledenadministratie:
Adreswijziging &
aanmelden nieuwe leden:
mevrouw E. Hoogervorst-Schuiten
Oosterstraat 1, 2042 VE Zandvoort
023-571 81 77
r_hoogervorst@hotmail.com

Na lid geworden te zijn van het GOZ, ontvangt u het *eerstkomende* (kwartaal)nummer van "De Klink"

Contributie:
Minimaal € 9,95 binnen Zandvoort
Minimaal € 14,75 buiten Zandvoort
(incl. verzendkosten), per jaar

Bankrelatie:
ABN-AMRO te Zandvoort
rekeningnr. 56 57 38 305
Giro-rekening. 4206723 t.n.v.
Genootschap "Oud Zandvoort"

Bestuur:
Voorzitter:
ing. Ger Cense
Kostverlorenstraat 115
2042 PL Zandvoort
023-571 5715
ger@cense.nl

Vice-voorzitter:
Ankie Joustra-Brokmeier
023-571 5155
ankiebrok@freeler.nl

ir. Chris Wagenaar, 023-571 3999

Secretaris:
Arie Koper, 023-571 8441

Penningmeester:
Matthé Crabbendam,
023-571 2514

Leden:
Cor Draijer, 023-527 3730
cor@draijer.net

Jaap Kerkman Azn, 023-571 5013

Jaap Paap, 023-571 5168
jens-paap@hetnet.nl

Wouter Keur, 073-621 7222
wahkeur@planet.nl

"De Klink" ISSN 1384-7082

Het blad "De Klink" is een kwartaal uitgave van het Genootschap "Oud Zandvoort" en wordt samengesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van het genootschap.
Met het uitgeven van het blad streeft het bestuur naar een grotere bekendheid van de geschiedenis van Zandvoort en het bevorderen van de belangstelling hiervoor.

Redactie "De Klink"

Peter Bluijs, (hoofdredacteur)
Brederodestraat 28
2042 BE Zandvoort
023-571 82 92 (na 19.00 uur)
p.bluijs@hetnet.nl

Jaap Kerkman Azn
023-571 50 13

Arie Koper
023-571 84 41
arie.koper@casema.nl

Thys Ockersen
023-571 80 27

Harry Opheikens
023-529 48 84
hopheikens@hotmail.com

Nel Sandbergen-Kerkman
023-571 21 96
hsandbergen@hetnet.nl

Sluitingsdatum kopij eerstkomende nummer 'De Klink' 10 september 2005.

Losse Verkoop "De Klink"
Bruna Balkenende, Grote Krocht